

รายงานการเยือนบรูไนดารุสซาลามของนายแพทย์ ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ในฐานะประธานสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สภาซีเมค)
วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๑. การหารืออาหารกลางวันกับ H.E. Pehin Orang Kaya Indera Pahlawan Dato Seri Setia Haji Suyoi bin Haji Osman รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของบรูไนดารุสซาลาม ระหว่างเวลา ๐๙.๑๕ – ๐๙.๔๕ น. ณ ห้อง VIP ชั้น ๔ โรงแรม The Rizqun International โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไทย ได้กล่าวขอบคุณรัฐมนตรีฯ บรูไนฯ ที่ให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง โดยการเดินทางครั้งนี้ นอกจากการปฏิบัติภารกิจในฐานะประธานสภาซีเมคแล้วยังได้รับการมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการศึกษาของบรูไนดารุสซาลามที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามสมรรถนะของตนเอง และมีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาสายอาชีพโดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด และสามารถพัฒนาขีดความสามารถให้เป็นแรงงานที่สมบูรณ์ของโลก

รัฐมนตรีฯ ไทยยังได้กล่าวเพิ่มเติมถึงประเด็นที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการลดความเหลื่อมล้ำ การส่งเสริมการเข้าถึงทางการศึกษาสำหรับเด็กดกหล่น และด้วยโอกาส การสนับสนุนสาธารณูปโภคทางการศึกษา อาทิ การยืมหนังสือเรียน และอาหารกลางวัน ฯลฯ รวมถึงการพัฒนาครูและจัดฝึกอบรมตามระดับสมรรถนะของผู้สอน ทั้งนี้ รัฐมนตรีฯ บรูไนฯ เห็นพ้องในเรื่องการพัฒนาครู และกล่าวเพิ่มเติมว่ากระบวนการคัดเลือกครูก็มีความสำคัญเพื่อให้สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีประสิทธิภาพและพร้อมอุทิศตนในการถ่ายทอดวิชาไปสู่ผู้เรียน

นอกจากนี้ รัฐมนตรีทั้งสองฝ่ายได้เห็นพ้องว่า “กรอบแนวคิด และ ความคาดหวัง” มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนามนุษย์ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่นและความต้องการเรียนรู้

ในท้ายสุดของการหารือ รัฐมนตรีฯ ไทยได้ให้ความสนใจในระบบการจัดการศึกษาของบรูไนฯ เนื่องจากเห็นว่ามีการพัฒนาในหลายด้านที่เป็นรูปธรรมเด่นชัด รวมถึงการที่บรูไนฯ จะเข้าร่วมในการทดสอบระดับนานาชาติ (Programme for International Students Assessment – PISA) จึงนับว่าเป็นก้าวสำคัญของบรูไนฯ ในเวทีการศึกษาของโลก

๒. การตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยเทคนิคและอาชีวศึกษาของซีมีโอ (SEAMEO Regional Centre for Vocational and Technical Education: VOTTECH) ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ – ๑๒.๓๐ น. โดย Mrs. Hajah Noorzainab Haji Abdulladi รักษาการผู้อำนวยการศูนย์ระดับ

ภูมิภาคว่าด้วยเทคนิคและอาชีวศึกษาของซีมีโอ ได้กล่าวต้อนรับและนำเสนอการดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านเทคนิคและอาชีวศึกษาที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก” และศูนย์ฯ ได้ดำเนินงานที่สอดคล้องตาม ๗ ประเด็นสำคัญด้านการศึกษาของซีมีโอในข้อ ๔ เรื่องการส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา โดยเน้นการพัฒนาการอาชีวศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ตามจุดเน้นสำคัญ ๕ ด้าน ดังนี้ การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ (Professional Development) การวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) การบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) ความยั่งยืนขององค์กร (Organisational Sustainability) และการเป็นที่ยอมรับและความรับผิดชอบต่อสังคม (Visibility and Corporate Social Responsibility)

ในโอกาสนี้ รัฐมนตรีฯ ไทยได้กล่าวและให้ข้อคิดเห็นแก่ผู้บริหาร นักการศึกษา และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ว่าในยุคปัจจุบันการศึกษาสายอาชีพมีความสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวและได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา

ในหลายด้าน อีกทั้ง รัฐบาลไทยยังมีนโยบายเรื่องการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No one left behind) ด้วย โดยได้กล่าวถึงการดำเนินโครงการเด่น ได้แก่ ๑. การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบให้ได้รับโอกาสในการเรียนรู้ทักษะวิชาชีพ เช่น “โรงเรียนพระดาบส” ซึ่งเป็นโครงการตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ดำเนินการช่วยเหลือ

ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพและความรู้พื้นฐานเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ยังมีการอบรมคุณธรรม ศีลธรรม สำหรับการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในการเรียนการสอนของโรงเรียนดังกล่าว มีการถ่ายทอดวิชาไปยังลูกศิษย์เพื่อผลิตครูรุ่นต่อรุ่นโดยเน้นวิชาเฉพาะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และ ๒. การฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อการมีงานทำ เน้นกลุ่มเป้าหมาย ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑. ผู้เรียนจบแต่ยังไม่มีการมีงานทำ และ ๒. ผู้ประสงค์จะเรียนเพิ่มเติมในสาขาอื่น ทั้งนี้ ภายหลังจากการฝึกทักษะวิชาชีพอย่างเร่งรัดเป็นระยะเวลา ๒ เดือนครึ่งแล้วจะมีผู้ประกอบการเข้ามารับสมัครผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อเข้าทำงานต่อไป

รัฐมนตรีฯ ไทยได้กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้น้อมนำพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ ที่ทรงให้ความสำคัญในเรื่องระเบียบวินัย ดังนั้นเด็กไทยในปัจจุบันจะได้รับการบ่มเพาะคุณลักษณะเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี นอกจากนี้ ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือที่ไม่เพียงแต่สร้างรายได้ แต่ยังหมายรวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง” ทั้งนี้ ปัจจัยที่จำเป็นต้องได้รับ

การพัฒนา คือ แนวคิดของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา โดยครูและผู้ปกครองต้องมีความคาดหวังเพื่อทำให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในท้ายสุดได้กล่าวยืนยันในฐานะประธานสภาซีเมคว่าจะร่วมมือกับประเทศสมาชิกผลักดันการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายต่อไป

อนึ่ง รัฐมนตรีฯ ไทย ได้มีโอกาสเยี่ยมชมการฝึกอบรมหลักสูตร Strengthening Competency Assessment in Education and Training ซึ่งมีผู้แทนจากประเทศประเทศสมาชิกซีมีโอจำนวน ๒๒ คน (ผู้แทนไทย จำนวน ๒ คนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) และได้อ่านคำประกาศพร้อมลงนามในแผ่นสลักเพื่อเปิด SEA Library อย่างเป็นทางการ

๓. การเข้าเฝ้าสมเด็จพระราชาธิบดี ฮัจญี ฮัสซานัล โบลเกียห์ วัดเดาละห์ (Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah) แห่งราชอาณาจักรบรูไน เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ พระราชวัง Nurul Iman รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไทย ในฐานะประธานสภาซีเมค พร้อมเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการซีมีโอ ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญี ฮัสซานัล โบลเกียห์ วัดเดาละห์ แห่งราชอาณาจักรบรูไน โดยพระองค์ได้ทรงให้ความสนใจเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการอาชีวศึกษา และการมีงานทำ รวมถึงการแพทย์และการสาธารณสุขของไทย ซึ่งเป็นศูนย์กลางการให้บริการแก่นานาประเทศ และทรงขอให้ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการแพทย์ของบรูไนด้วย

๔. การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เรกกาเลีย (The Royal Regalia Museum) และหมู่บ้านลอยน้ำแห่งบรูไน (Kampong Ayer)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไทยและประธานสภาซีเมค พร้อมคณะผู้บริหารระดับสูง เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เรกกาเลีย ซึ่งเป็นสถานที่จัดแสดงเครื่องใช้ของสุลต่านองค์ปัจจุบัน และของที่ระลึกจากประเทศต่าง ๆ ที่พระราชทานแก่สมเด็จพระราชาธิบดีฯ และเชื้อพระวงศ์แห่งราชอาณาจักรบรูไน โดยในการเยี่ยมชมครั้งนี้ ได้รับทราบถึงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระราชาธิบดีฯ ตลอดจนโครงการสำคัญที่พระองค์ให้ความสนพระทัย จากนั้น ได้เดินทางไปเยี่ยมชมวิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านลอยน้ำแห่งบรูไนที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งในชุมชนประกอบด้วย โรงเรียน ตลาด มัสยิด โรงพยาบาล และร้านค้า เป็นต้น ทั้งนี้ ปัจจุบันมีผู้อาศัยอยู่ในชุมชนดังกล่าวประมาณ ๑๐,๐๐๐ คนเรือน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงและการทำงานภายในชุมชน

๕. การรับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของบรูไนฯ และแนวทางการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ระหว่างเวลา ๑๖.๐๐ – ๑๗.๓๐ น. ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติบรูไนดารุสซาลาม ประกอบด้วย ๒ หัวข้อหลัก ได้แก่ ๑) ระบบการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ และ ๒) การปฏิรูปการผลิตครู ซึ่งสาระสำคัญ ดังนี้

๕.๑ ระบบการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ (Sistem Pendidikan Negara Abad Ke-21: SPN 21 - The National Education System for the 21st Century) เป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาของบรูไนฯ ที่กำหนดตามวิสัยทัศน์ชาติ ๒๐๓๐ โดยมุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อให้คนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะสูง และเป็นประชาชนที่ประสบความสำเร็จสามารถพัฒนาชาติอย่างสันติและรุ่งเรือง โดยเน้นการปรับปรุง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. โครงสร้างการศึกษา (Education Structure) ๒. หลักสูตรและการประเมิน (Curriculum and Assessment) และ ๓. เทคนิคและอาชีวศึกษา (Technical and Vocational Education) และได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาในภาพรวม ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. การลดอัตราผู้ว่างงาน ร้อยละ ๘๐

๒. การทดสอบ PISA ของประเทศติด ๑ ใน ๕๐ ลำดับต้น ๓. พัฒนาประเทศให้ติดอันดับด้าน Global Competitiveness Index (GCI) ในลำดับต้น และ ๔. ผลิตร่างกายแรงงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาด โดยแผนการปฏิรูปการศึกษาฉบับนี้ต้องการลดความซับซ้อนและเพิ่มความยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับการปฏิรูปการศึกษา บรูไนฯ มุ่งเน้นพัฒนาด้านอาชีวศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน ตลอดจนมีเป้าหมายในการสร้างห้องเรียนอาชีวศึกษา ระดับ first-class โดยกำหนดจุดเน้นการพัฒนาใน ๖ เรื่องสำคัญ ได้แก่ ๑. การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร

(Course Restructuring) ๒. การขยายขอบข่ายการฝึกงาน (Expanding Apprenticeship) ๓. การจัดระบบการให้บริการ ใหม่ (New Scheme of Service) ๔. การสร้างความก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน (Progression and CET) ๕. การพัฒนาการ สื่อสารและสร้างภาพลักษณ์ (Communication and Rebranding) และ ๖. การยกระดับสภาพแวดล้อมในการฝึกอบรม (Upgrading Training Environment) นอกจากนี้ ยังให้ ความสำคัญกับการศึกษาของชาติแบบองค์รวม (Whole of a Nation Approach) โดยร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งภาครัฐและเอกชนในการผลิตแรงงานฝีมือ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ของการดำเนินการใน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. อัตราผู้จบการศึกษาที่จะได้รับการจ้างงานใน ๖ เดือนแรกภายหลัง สำเร็จการศึกษา ๒. ความพึงพอใจของนายจ้างต่อการทำงานของผู้จบการศึกษา และ ๓. จำนวนผู้จบ การศึกษา

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาของบรูไนฯ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการทบทวนเป็นระยะ เพื่อปรับแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

๕.๒ การปฏิรูปการผลิตครู เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่บรูไนฯ ให้ความสำคัญ โดยเชื่อว่าครูเป็นผู้ส่งผ่าน ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนาครูจึงมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งปัจจุบันการผลิตครู ของบรูไนฯ ได้มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนจากสถาบันการผลิตครูให้เป็น Graduate School (บัณฑิต วิทยาลัย) โดยครูต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และผ่านระบบการฝึกงานที่นักศึกษาต้อง ฝึกเป็นครูในโรงเรียนสัปดาห์ละ ๔ วัน เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถผลิตครูที่มีคุณภาพและถ่ายทอดบทเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในโอกาสนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ของไทยและประธานสภาซีเมค กล่าวขอบคุณวิทยากร และผู้แทนจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติของบรูไนดารุสซาลาม สำหรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา ของบรูไนฯ ในช่วงที่ผ่านมา รวมถึงแนวคิดการปฏิรูป การศึกษา และการดำเนินการของบรูไนฯ เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับประเทศไทยต่อไป

๖. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระทรวงศึกษาธิการไทย

๖.๑ การให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการศึกษาที่เป็นรูปธรรมและการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง บรูไนดารุสซาลามให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่มีความชัดเจน มียุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด ที่เป็นรูปธรรม และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยรัฐบาล ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้การปฏิรูป การศึกษาของบรูไนฯ สัมฤทธิ์ผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้คนวัยหนุ่มสาวมานำการศึกษา

๖.๒ การจัดระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น การปฏิรูปการศึกษาของบรูไนดารุสซาลาม ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าเรียนในสายอาชีพ เทคนิคและอาชีวศึกษา มากขึ้น โดยไม่จำกัดอยู่เพียงการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม ตลอดจนสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาด้วยเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงการประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ

๖.๓ การให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนาครู บรูไนดารุสซาลามให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

๖.๔ การพัฒนาตัวชี้วัดหลักในการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicator - KPI) บรูไนดารุสซาลามได้กำหนดตัวชี้วัดที่มีจำนวนน้อย แต่เป็นรูปธรรม สามารถวัดและประเมินผลได้ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ จึงควรนำรูปแบบการวัดและประเมินผลดังกล่าวมาใช้ในการประเมินความสำเร็จการดำเนินการพัฒนาการศึกษาของไทย

๖.๕ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษา บรูไนดารุสซาลามให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบรูไนฯ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาของบรูไนฯ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ยังทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การรับฟังความคิดเห็น ความเข้าใจ และการเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาในท้ายที่สุด

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐